

EVROPSKA UNIJA – BOSNA I HERCEGOVINA
TREĆI SASTANAK PODODBORA U OKVIRU SSP-A ZA
TRANSPORT, ENERGIJU, OKOLIŠ I REGIONALNI RAZVOJ
BRISSEL, 13. DECEMBAR 2018.

Preporuke Evropske unije

POVEZIVANJE

1. Nakon ratifikacije od strane BiH i stupanja na snagu Ugovora o Transportnoj zajednici (*skr. TCT*) u aprilu 2018. godine, ohrabruje se BiH da aktivno podrži provedbu Ugovora u dijelu tri vodeće inicijative (željeznička strategija, sigurnost na cestama i granični prelazi) te uspostavi potrebne kapacitete u zemlji.
2. BiH bi trebala intenzivirati napore na provedbi dogovorenih mjera reforme povezivanja, posebno u smislu hitnog uspostavljanja nacionalnog sistema za prikupljanje podataka o saobraćajnim nesrećama. Potrebno je da BiH hitno dostavi odgovore na dopise komesara Hahna.
3. BiH treba nastaviti sa izgradnjom mosta na graničnom prelazu u blizini Gradiške i ostalom infrastrukturom duž koridora Vc.
4. BiH treba hitno raditi na pokretanju i provedbi usaglašenih mjera reforme povezivanja u području energije kako bi doprinijela uspostavljanju regionalnog tržišta električne energije i uživala u njegovim pogodnostima.
5. Potrebno je da BiH prvenstveno uskladi svoje zakonodavstvo na državnom nivou u oblasti električne energije i plina s Trećim energetske paketom, a potom i u cijelosti uskladi entitetske zakone, čime bi se sprečila dalja kašnjenja u otvaranju tržišta i razdvajanju.
6. Potrebno je da BiH intenzivira napore kako bi unutar države organizirala „tržište za dan unaprijed“.

TRANSPORT

7. Potrebno je da BiH blagovremeno provede Okvirnu strategiju transporta i prateće akcione planove u bliskoj koordinaciji svih aktera. Poziva se BiH da s Komisijom podijeli prvi izvještaj o provedbi za period 2016. do 2018. godine.
8. BiH treba intenzivirati svoje djelovanje na daljem unaprjeđenju sigurnosti na cestama imajući u vidu da je prosječan broj smrtnih slučajeva u cestovnom saobraćaju i dalje tri puta veći od prosjeka EU. Navedeno se treba ostvariti kroz bolju provedbu zakonodavstva o sigurnosti na cestama, učinkovitu primjenu saobraćajnih propisa, kontinuiranu edukacije i podizanje svijesti. BiH bi trebala što prije usvojiti sveobuhvatnu cjelodržavnu strategiju za sigurnost na cestama s jasnim ciljevima i konkretnim mjerama.
9. BiH treba uspostaviti sistem naplate cestarine koji bi bio kompatibilan s novom Direktivom EU-a o interoperabilnosti elektroničkih cestarina.
10. Potrebno je da BiH hitno osigura cjelovito usklađivanje zakonodavstva s *acquis*-em EU-a o prevozu opasnih tvari u skladu s relevantnim međunarodnim sporazumima i njihovom provedbom.

11. Što se tiče željezničkog transporta, BiH bi se trebala početi usklađivati s Četvrtim željezničkim paketom EU-a iz 2016. kako bi nastavila s reformama u sličnom vremenskom okviru kao i susjedne zemlje. Potrebno je unaprijediti koordinaciju u zemlji.
12. BiH bi trebala usvojiti zakonodavstvo na državnom nivou o plovidbi unutrašnjim plovnim putevima u skladu s pravnom stečevinom EU te nastaviti s provedbom prekograničnog Okvirnog sporazuma za poboljšanje plovnosti rijeke Save.
13. Kada je riječ o zračnom prometu, potrebno je da BiH osigura resurse Direkciji za civilno zrakoplovstvo/vazduhoplovstvo (BHDCA) na održiv način. Potrebno je da se BiH uključi u tehničke razgovore s EASA-om i aktivno učestvuje u njegovim savjetodavnim tijelima i radnim grupama. BiH bi trebala započeti s pripremama za sljedeću posjetu EASA-e planiranu za oktobar 2019. godine. Potrebno je osnažiti BHDCA za učinkovito provođenje njenih regulatornih zadaća u postizanju cilja preuzimanja potpune kontrole zračnog prostora BiH od Hrvatske i Srbije.
14. BiH je dužna osigurati potpuno preuzimanje i pravilnu provedbu *acquis*-a u odnosu na prvu prelaznu fazu iz ECAA Sporazuma.
15. BiH bi trebala uložiti više napora u usklađivanje s *acquis*-em o kombiniranom prevozu.
16. Potrebno je da BiH ostvaruje dalji napredak u pogledu usklađivanja i provedbe *acquis*-a o pravima putnika za sve vrste prevoza.
17. Potiče se BiH da integrira aspekte okoliša i klimatskog djelovanja u izradu i provedbu transportnih politika.
18. BiH bi trebala aktivno koristiti tehničku pomoć putem TAIEX-a kako bi ostvarila koristi od učinkovite podrške za provedbu *acquisa* u oblasti transporta.

ENERGIJA

Horizontalna pitanja

19. U bliskoj koordinaciji između svih nivoa vlasti i u dogovoru s civilnim društvom, BiH treba raditi na izradi sveobuhvatnih akcionih planova o provedbi cjelodržavne Okvirne energetske strategije s ciljem čistog i održivog razvoja, u potpunosti u skladu sa standardima EU-a.
20. Potrebno je da BiH osigura pravilnu primjenu *acquisa* EU i Energetske zajednice o državnoj pomoći za sve investicijske projekte, uključujući izgradnju novih ili proširenje postojećih termoelektrana.
21. Potrebno je da BiH bez odlaganja izvrši preuzimanje i započne provedbu Uredbe 347/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća od 17. aprila 2013. o smjernicama za transevropsku energetska infrastrukturu.
22. BiH treba posvetiti posebnu pažnju pitanjima zaštite okoliša i klimatskih promjena te pripadajućim obavezama koje proizilaze iz *acquisa*, kao što su učinkovite procjene utjecaja na okoliš za sve tekuće i planirane investicijske projekte u oblasti proizvodnje energije.

Ugovor o Energetskoj zajednici / Preuzimanje propisa EU-a i provedba propisa u BiH

23. Potrebno je da BiH ubrza preuzimanje *acquis*-a Energetske zajednice, a posebno da se pozabavi svim pitanjima iz postupaka koji su u toku zbog kršenja propisa Energetske zajednice. Prije svega, potrebno je uskladiti domaće zakonodavstvo u oblasti električne

energije i Trećeg energetskeg paketa, kao što je naglašeno i u kontekstu mjera reforme povezivanja.

Električna energija

24. BiH treba da usvoji sve potrebne zakone na državnom i entitetskom nivou u skladu s Trećim energetskeg paketom i osigura odgovarajuće usklađivanje, uključujući strukturne reforme na nivou entiteta, kao što su pravno i funkcionalno razdvajanje operatora distribucijskog sistema od proizvodnje električne energije (FBiH) i iz snabdijevanja (Republika Srpska). Nadalje, potrebno je da Republika Srpska uskladi svoje zakonodavstvo kako bi se eliminisala regulacija cijena proizvodnje.
25. Ohrabruje se BiH da započne s uspostavljanjem organiziranog unutardnevnog tržišta, tržišnog povezivanja i pružanja tržišnih informacija u skladu s dobrom praksom, uz napredak u oblasti nabavke usluga uravnoteženja i funkcionalnog tržišta uravnoteženja.
26. Potrebno je da BiH hitno dovrši procedure imenovanja generalnog direktora Elektroprenosa BiH (TRANSCO) i odgovarajućih struktura upravnih i nadzornih odbora, uključujući imenovanje članova nadzornog odbora Nezavisnog operatora sistema (NOS) čiji su mandati istekli, a kako bi se osiguralo adekvatno poslovanje obje kompanije i kontinuirana sigurnost snabdijevanja. Potrebno je osigurati snažniji regulatorni nadzor od strane odgovarajućih regulatornih komisija u slučaju Elektroprenosa BiH i NOS-a BiH te eliminisati političko uplitanje u upravljanje, rad i funkcionisanje obje kompanije.
27. Ohrabruje se BiH da unaprijedi provedbu Povelje održivosti na Zapadnom Balkanu kako bi se unaprijedilo čišće okruženje i prelazak na niskokarbonski i razvoj otporan na klimatske promjene.

Plin

28. Potrebno je da BiH usvoji jedinstven državni zakon usklađen s relevantnim *acquis-em* EU. Nedostajući zakonski i regulatorni okvir za plin predstavlja ozbiljno i trajno kršenje obaveza iz Ugovora o Energetskoj zajednici i najveća je prepreka osiguranju transparentnosti, konkurencije i liberalizacije tržišta plina.
29. U bliskoj saradnji s BiH, potrebno je da entiteti osiguraju da su njihovi zakoni u potpunosti usklađeni s odredbama državnog zakona. Usklađeni zakonodavni okvir za plin mora biti u skladu s obavezama iz Ugovora o Energetskoj zajednici kako bi se osigurala transparentnost u radu, potreban regulatorni nadzor, liberalizacija tržišta plina, sigurnost snabdijevanja, kao i odgovarajući infrastrukturni razvoj sektora.

Obnovljivi izvori energije

30. Potrebno je da se BiH uskladi s *acquis-em* EU o obnovljivim izvorima energije, kako bi se uspostavio pravni okvir na državnoj razini koji koordinira i definira odgovarajuće odgovornosti nacionalnih, regionalnih i lokalnih upravnih tijela za postupke autorizacije, certificiranja i licenciranja.
31. Potrebno je da BiH ažurira Nacionalni akcioni plan za obnovljivu energiju.
32. Potrebno je revidirati zakonodavstvo na razini entiteta kako bi se osigurali adekvatni, pravedni i održivi poticajni programi za promociju obnovljivih izvora energije, posebno u dijelu nedavno uvedenih izmjena zakonodavstva Republike Srpske kojim se eliminiše mogućnost za bilo koji oblik poticaja za vjetroelektrane.

Potrebno je pažljivo pratiti rad operatora za obnovljive izvore energije i učinkovitu kogeneraciju u FBiH kako bi se osigurala transparentnost, adekvatan rad i učinkovitost.

33. BiH bi trebala koristiti i ulagati u hidroenergiju na odgovoran način, uz konstruktivan dijalog između svih aktera, uključujući civilno društvo, kao i u skladu s pravilima i procedurama EU-a, posebno sa pravnom stečevinom o okolišu te uz dužno poštivanje općih načela transparentnosti, pravne sigurnosti i odgovornost.

Energetska efikasnost

34. Potrebno je da BiH pod hitno preuzme Direktivu o učinkovitosti krajnje potrošnje energije i energetske usluga, što je trebalo biti urađeno još u junu 2016. godine i predmetom je postupka zbog povrede propisa Energetske zajednice.

35. Potrebno je da BiH u prvoj polovini 2019. godine usvoji novi Nacionalni akcioni plan za energetske efikasnost (NEEAP).

36. Potrebno je da državne i entitetske vlasti poboljšaju međusobnu koordinaciju.

Smanjenje emisija

37. Potrebno je da BiH usvoji zakone potrebne za provedbu Nacionalnog akcionog plana smanjenja emisija, kao i da na odgovarajući način preuzme Direktivu o industrijskim emisijama za nova postrojenja.

38. Potrebno je da do jula 2019. godine BiH eliminiše nedostatke u provedbi koji se odnose na sadržaj sumpora u tekućim gorivima s ciljem zaključenja postojećeg postupka koji se vodi zbog kršenja propisa Energetske zajednice. Navedeno bi također pomoglo u rješavanju određenih problema onečišćenja zraka uzrokovanih radom Rafinerije Brod.

Sigurnost snabdijevanja

39. Potrebno je da BiH izradi potrebne propise i uspostavi tijelo na državnom nivou u vezi sa obaveznim zalihama nafte i osigura usklađivanje zakonodavstva na nivou entiteta u skladu s zahtjevima *acquis-a* EU.

ŽIVOTNA SREDINA/OKOLIŠ

Horizontalna pitanja

40. Potrebno je da BiH započne s provedbom cjelodržavne Strategije aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU u oblasti životne sredine (EAS) usvojene u maju 2017. godine te time uskladi svoj pravni okvir s *acquis-em* u oblasti životne sredine na učinkovit, koordiniran i strukturiran način. Njena provedba iziskuje da BiH ojača svoje administrativne kapacitete i sisteme monitoringa te poboljša međuinstitucionalnu koordinaciju između svih tijela za zaštitu životne sredine. Biće potrebno da BiH izvijesti o Planu za provedbu EAS-a čim se ovaj plan usaglasi.

41. U bliskoj koordinaciji između svih nivoa vlasti, potrebno je da BiH usvoji cjelodržavne strateške dokumente u različitim podsektorima životne sredine, izrađene uz pomoć EU-a. Navedeno bi trebalo uključivati posebne planove provedbe za odabrane ključne direktive u oblastima voda i otpada, s ciljem koordiniranog i harmoniziranog približavanja *acquis-u* EU.

42. I dalje je potrebno da u bliskoj saradnji sa svim nivoima vlasti, BiH *izradi* cjelodržavne strateške dokumente za različite podsektore životne sredine u oblastima u kojima još uvijek nedostaju, s ciljem usklađene provedbe *acquisa* EU u cijeloj zemlji i koordiniranog strateškog planiranja.
43. Potrebno je da BiH i dalje unapređuje usklađenost i učinkovitu provedbu odredbi Direktive o procjeni utjecaja na životnu sredinu (EIA) i Direktive o strateškoj procjeni utjecaja (SEA). Potrebno je da su propisi kojima se uređuje javni pristup informacijama o životnoj sredini i učešće javnosti u procesu donošenja odluka usklađeni s *acquis-em* EU.
44. BiH bi trebala bez daljeg odgađanja formalizirati procedure imenovanja i funkcija nacionalne kontaktne tačke za BiH za provedbu konvencija o zaštiti životne sredine kojih je BiH potpisnica.
45. Potrebno je da BiH značajno poveća napore na izgradnji kapaciteta kako bi uspostavila dovoljnu i učinkovitu upravu koja se može nositi sa složenim i zahtjevnim izazovima u oblasti životne sredine, uključujući monitoring, te osigurati postepeno usklađivanje s *acquis-em* EU-a u ovoj oblasti.
46. Prije svega, potrebno je da BiH unaprijedi saradnju između institucija BiH zaduženih za oblast životne sredine na različitim nivoima vlasti. BiH se potiče da jača saradnju s drugim sektorima povezanim sa životnom sredinom, kao što su energetika i transport, kako bi se bolje rješavali problemi u oblasti životne sredine.

Voda

47. Potrebno je da BiH izradi dosljednu i usklađenu cjelodržavnu strategiju i investicijske planove o upravljanju vodama koji bi uključivali provedbu zakonodavstva i monitoring te bili usmjereni na usklađivanje postojećih strategija upravljanja vodama na nivou entiteta. Potrebno je nastaviti s daljim ulaganjima u infrastrukturu kako bi se unaprijedio pristup pitkoj vodi i ispuštanje otpadnih voda. Potrebno je da BiH osigura i sistematski rješava pitanje održivosti ulaganja.
48. I dalje ostaje potreba da BiH usvoji „Krovni izvještaj o planovima upravljanja riječnim slivovima“ na državnom nivou, kao dopuna usvojenim planovima upravljanja riječnim slivom oba entiteta i Brčko distrikta.
49. Potrebno je da BiH nastavi s usklađivanjem zakonodavstva s pravnom stečevinom koja se odnosi na vodu i usvoji posebne provedbene planove za Direktivu o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, Direktivu o pitkoj vodi i Direktivu o poplavama, izrađene uz pomoć EU.

Otpad

50. BiH tek treba izraditi cjelodržavnu strategiju za upravljanje otpadom kako bi se osigurao koordinirani pristup u rješavanju prioriteta zemlje i harmoniziranom usklađivanju s pravnom stečevinom EU-a u ovoj oblasti. Navedeno je od posebne važnosti u kontekstu cirkularne ekonomije.
51. Potrebno je da BiH usvoji posebne provedbene planove za Direktivu o odlagalištima otpada, izrađene uz pomoć EU.
52. Potrebno je da BiH uzme u obzir dosadašnju pomoć pri daljem planiranju mape puta za upravljanje otpadom. Mapa puta bi trebala predstavljati nadogradnju na rezultate regionalne

studije o upravljanju otpadom u jugoistočnoj Europi (projekat SEEWA) i studije o dugoročnoj održivosti za integrirano upravljanje čvrstim otpadom (Svjetska banka).

Kvaliteta zraka

53. I dalje je potrebno da BiH izradi strategiju za unaprjeđenje i monitoring kvalitete zraka u cijeloj zemlji kako bi sistematski rješavala i borila se protiv zagađenja zraka te uskladila svoje zakonodavstvo s *acquis-em* EU u bliskoj koordinaciji između svih nivoa vlasti.
54. BiH se tek treba uskladiti s Direktivom EU-a o nacionalnim gornjim granicama emisija za određene zagađivače atmosfere.
55. Potrebno je da BiH ubrza uspostavu koordinirane i funkcionalne cjelodržavne mreže za nadzor zraka kako bi se osigurali pouzdani podaci za BiH.
56. BiH bi trebala ratificirati Protokol o Konvenciji o dalekosežnom prekograničnom zagađenju zraka.

57. Potrebno je da BiH prioritetno poduzme ambicioznije korake u borbi protiv zagađenja zraka radi poboljšanja situacije na kritičnim lokacijama gdje zagađenje zraka premašuje sve relevantne granične vrijednosti ili ima prekogranične učinke. Navedeno uključuje i rješavanje zagađenja iz automobila, ali i pažljivo razmatranje kod ulaganja u izgradnju novih ili proširenje postojećih elektrana na uglj.

Industrijsko zagađenje

58. BiH bi se trebala dodatno uskladiti s Direktivom o industrijskim emisijama i osigurati funkcionalan cjelodržavni Registar ispuštanja i prenosa zagađenja, omogućujući pristup javnosti i slanje prikupljenih podataka institucijama EU-a. BiH bi trebala ratificirati Protokol Aarhuške konvencije o registrima ispuštanja i prenosa zagađenja.

Hemikalije

59. Potrebno je da se BiH uskladi s Uredbom EU-a REACH o registraciji, procjeni, odobravanju i ograničavanju hemikalija na svim nivoama vlasti na koordiniran način i ojača administrativne kapacitete kako bi se osigurala usklađena i učinkovita cjelodržavna provedba.

Zaštita prirode

60. Potrebno je da se BiH fokusira na cjelodržavni harmonizirani pristup i dodatno usklađuje svoje zakonodavstvo, koristeći osiguranu pomoć EU-a u pogledu daljeg usklađivanja s direktivama o pticama i staništima te usvajanjem plana Natura 2000.

Buka

61. Potrebno je da BiH poduzme značajne napore kako bi se uskladila s pravnom stečevinom EU-a o buci u okolišu.

CIVILNA ZAŠTITA

62. BiH bi trebala nastaviti aktivno učestvovati u aktivnostima Mehanizma civilne zaštite Unije (UCPM) otvorenim za treće zemlje, kao što su godišnji pozivi za projekte prevencije i pripravnosti, vježbe, stručni pregledi i savjetodavne misije, a s ciljem pripreme za članstvo u Mehanizmu.

63. Potrebno je da BiH prati niz ciljanih preporuka iz završnog izvještaja o stručnoj procjeni u oblasti civilne zaštite provedenoj u septembru 2018. godine.

64. I dalje ostaje potreba da BiH uspostavi pravni osnov i poduzme sve potrebne korake za provedbu jedinstvenog evropskog broja 112 za hitne slučajeve.

KLIMATSKE PROMJENE

65. BiH bi trebala razviti strateški pristup sistematskom usklađivanju s *acquis-em* u oblasti klime i njenoj učinkovitoj provedbi.

66. Potrebno je da BiH osigura dosljednost sektorskih akcionih planova i sveukupnog strateškog pristupa u skladu s Okvirom EU-a za klimatske i energetske politike do 2030. godine te zakonodavnim paketom EU-a za klimu i energiju.

67. Potrebno je da BiH uzme u obzir sve relevantne strategije i odgovarajuće planove, posebno u energetsom sektoru, kako bi omogućila provedbu Pariškog sporazuma te dekarbonizaciju privrede zemlje u skladu sa svojim pristupnim obavezama iz pristupanja.

68. Potrebno je da BiH ratificira Sporazum o izmjeni Montrealskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski sloj donesen u Kigaliju.

69. Očekuje se da BiH uloži više napora u reviziju Strategije prilagođavanja klimatskim promjenama i razvoja sa niskim emisijama za BiH. Također je potrebno da BiH intenzivira svoje aktivnosti podizanja svijesti u bliskoj koordinaciji s Delegacijom EU i civilnim društvom, slijedeći dobar primjer Sedmice klimatske diplomatije u Podgorici, Prištini i Beogradu.

70. Potrebno je da BiH značajno osnaži svoju administrativnu strukturu i međuinstitucionalnu saradnju na klimatskim promjenama za rješavanje potreba ubrzanja klimatskih aktivnosti na način koji je održiv i prevazilazi okvire postojećih pojedinačnih projekata, posebno u pogledu provedbe Pariškog sporazuma i nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC).

71. Potrebno je da BiH integriira politike klimatskih promjena u sve sektore privrede, kao što su energetika, transport i poljoprivreda.

REGIONALNI I LOKALNI RAZVOJ

72. Potrebno je da BiH ojača institucionalne i administrativne kapacitete u smislu programiranja, provedbe, monitoringa i evaluacije sredstava EU-a. Prije svega, potrebno je osigurati učinkovitu koordinaciju između nivoa vlasti u pripremi i provedbi relevantnih sektorskih strateških i planskih dokumenata čime se unapređuje proces određivanja prioriteta kod planiranih intervencija u kontekstu programiranja fondova EU-a.

73. Potrebno je da BiH bez odlaganja provede pripreme za izradu cjelodržavne Strategije regionalnog razvoja s kojom se kasni.

74. BiH još uvijek nije dostavila podatke o BDP-u po glavi stanovnika usklađenim na nivou NUTS II kako je predviđeno Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju.